

Kiến tạo hệ sinh thái truyền thông số trong giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên Việt Nam

20/01/2026 14:31

PGS, TS PHẠM MINH SƠN
TS PHAN THỊ THANH HẢI
Học viện Báo chí và Tuyên truyền

DOI: <https://doi.org/10.70786/PTOJ.2026.1073>

Tóm tắt: Công tác giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên có ý nghĩa quan trọng trong chuẩn bị nguồn nhân lực chất lượng cao. Bài viết bàn về hệ sinh thái truyền thông số trong giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên, làm rõ cấu trúc, yêu cầu, thực trạng và đề xuất giải pháp nhằm kiến tạo hệ sinh thái truyền thông số trong giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên Việt Nam hiện nay.

Buổi lễ ký kết biên bản ghi nhớ thành lập mạng lưới Câu lạc bộ Lý luận trẻ các trường Đại học, Học viện _Ảnh: IT

1. Mở đầu

Cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư đem lại sự biến đổi sâu sắc trên mọi mặt của đời sống. Truyền thông là một trong những lĩnh vực chịu ảnh hưởng rõ rệt nhất. Truyền thông số vừa là sản phẩm, vừa là yếu tố phản ánh rõ nhất cuộc cách mạng này, tác động to lớn đến mọi lĩnh vực của đời sống xã hội. Truyền thông số không chỉ thay đổi cách con người tiếp cận, xử lý thông tin mà đang định hình lại cách thức kết nối, giao tiếp và quan hệ với nhau trong xã hội, trong đó có giáo dục.

Giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên là một trong những nhiệm vụ quan trọng trong công tác tư tưởng của Đảng, góp phần đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao phục vụ công cuộc xây dựng đất nước. Một trong những nội dung được nhấn mạnh trong Dự thảo các văn kiện trình Đại hội XIV của Đảng là yêu cầu “chú trọng hơn giáo dục đạo đức, nhân cách, năng lực sáng tạo và các giá trị cốt lõi, nhất là giáo dục tinh thần yêu nước, tự hào, tự tôn dân tộc, truyền thống và lịch sử dân tộc, ý thức trách nhiệm xã hội cho các tầng lớp nhân dân, nhất là thế hệ trẻ; giữ gìn và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc tốt đẹp của người Việt Nam; khơi dậy khát vọng phát triển đất nước phồn vinh, hạnh phúc và bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa”⁽¹⁾. Công tác giáo dục lý luận chính trị cho thế hệ trẻ nói chung, cho sinh viên nói riêng đóng vai trò quan trọng trong quá trình xây dựng nguồn lực con người cho sự nghiệp cách mạng nước ta.

Trong thời đại số, giáo dục nói chung, giáo dục lý luận chính trị nói riêng không tách rời môi trường truyền thông số. Chính điều kiện và yêu cầu đặt ra của bối cảnh truyền thông số đòi hỏi đổi mới toàn diện công tác giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên. Đồng thời, yêu cầu cao về giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên cũng đòi hỏi xây dựng hệ sinh thái truyền thông số. Kiến tạo hệ sinh thái truyền thông số, do vậy, vừa là điều kiện phát triển công tác giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên, vừa là yêu cầu đặt ra cấp bách cho công tác giáo dục lý luận chính trị ở nước ta trong bối cảnh hiện nay.

2. Nội dung

2.1. Cấu trúc của hệ sinh thái truyền thông số trong giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên Việt Nam

Hệ sinh thái truyền thông là khái niệm dùng để chỉ mạng lưới phức hợp bao gồm trong đó các thành tố tham gia vào quá trình sản xuất, truyền tải, tiếp nhận, tương tác thông tin và mối quan hệ giữa chúng để tạo nên dòng chảy thông tin không ngừng

trong xã hội. Hệ sinh thái truyền thông số trong giáo dục lý luận chính trị là môi trường phức hợp, nơi diễn ra hoạt động giáo dục lý luận chính trị.

Về cấu trúc, hệ sinh thái truyền thông số trong giáo dục lý luận chính trị được hợp thành bởi các yếu tố như: chủ thể truyền thông số giáo dục lý luận chính trị, nội dung số về lý luận chính trị, nền tảng công nghệ số cũng như thiết chế quản lý, vận hành... quá trình truyền thông giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên. Mỗi yếu tố có những đặc điểm và yêu cầu riêng.

Thứ nhất, chủ thể truyền thông số trong giáo dục lý luận chính trị. Chủ thể truyền thông giáo dục lý luận chính trị là những tổ chức, cá nhân có quyền hạn, trách nhiệm trực tiếp hoặc gián tiếp tham gia vào quá trình truyền thông giáo dục lý luận chính trị. Chủ thể truyền thông giáo dục bao gồm những người chỉ đạo, thực hiện việc truyền tải thông tin lý luận chính trị nhằm hình thành nhận thức, niềm tin chính trị và hành động cách mạng cho sinh viên. Trong hệ sinh thái truyền thông số, chủ thể truyền thông cần có tư duy số, năng lực số trong lĩnh vực hoạt động của mình.

Đảng Cộng sản Việt Nam có vai trò lãnh đạo, chỉ đạo cao nhất, quyết định đường lối, quan điểm, mục tiêu và nội dung truyền thông giáo dục lý luận chính trị; Nhà nước có vai trò quản lý, bảo đảm sự thống nhất, hệ thống và chất lượng truyền thông giáo dục chính trị thông qua xây dựng, ban hành chính sách, quy định, chương trình...; Ban Tuyên giáo và Dân vận Trung ương cùng các cơ quan tham mưu, chỉ đạo công tác truyền thông giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên các trường đại học, cao đẳng. Tư duy và năng lực lãnh đạo, chỉ đạo, quản lý điều hành truyền thông giáo dục lý luận chính trị trong điều kiện số của đội ngũ quyết định mức độ thành công của hệ sinh thái truyền thông số trong giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên.

Trực tiếp thực hiện, triển khai công tác giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên là các trường cao đẳng, đại học, học viện. Vai trò và năng lực số của nhóm chủ thể này thể hiện thông qua chuỗi các hoạt động như xây dựng kế hoạch, tổ chức giảng dạy trực tuyến các học phần lý luận chính trị, sinh hoạt chính trị đầu khóa, cuối khóa... cho sinh viên. Đóng vai trò quan trọng là đội ngũ giảng viên lý luận chính trị. Đây là những người trực tiếp chuyển tải tri thức, truyền cảm hứng, bồi đắp niềm tin chính trị của sinh viên. Năng lực số được bộc lộ qua việc sáng tạo nội dung số trong giảng dạy, số hóa dữ liệu và khả năng khai thác dữ liệu số phục vụ giảng dạy, kiểm tra đánh giá.

Trong thời đại số, các nền tảng số báo chí chính thống có vai trò truyền đi thông điệp, định hướng dư luận nhằm cung cấp tri thức, xác lập thái độ chính trị và điều chỉnh hành vi chính trị của công chúng, trong đó có sinh viên. Mạng xã hội với các loại hình đa dạng, phong phú hiện nay đang ngày càng phát triển và có sức tác động ngày càng lớn đến cảm xúc, nhận thức, thái độ của sinh viên. Mọi người đều có thể tham gia mạng xã hội và là chủ thể truyền thông trên mạng xã hội. Do đó, mạng xã hội là tập hợp các chủ thể đa dạng và phức tạp về trình độ, thái độ, quan điểm chính trị xã hội. Mạng xã hội chuyển tải những thông tin đa dạng, đa chiều, phức tạp, cả chính xác và sai lệch, thông điệp tích cực và tiêu cực, mục đích xây dựng và chống phá...

Thứ hai, đối tượng truyền thông giáo dục lý luận chính trị đồng thời là chủ thể tiếp nhận, xử lý thông tin lý luận chính trị là sinh viên các trường đại học, cao đẳng. Đặc điểm chung là những người trẻ, nhạy cảm, nhiều cảm xúc, năng động, dễ tiếp nhận thông tin mới, mong muốn được thể hiện bản thân... Song, đây cũng là đối tượng đang trong quá trình hoàn thiện nhân cách chính trị, giá trị xã hội và bản lĩnh chính trị chưa ổn định, dễ bị tác động và dễ thay đổi. Trong điều kiện và môi trường số, sinh viên thường chủ động tiếp cận các hình thức truyền thông hiện đại, cách chuyển tải thông điệp ngắn gọn, có tương tác và thường phản ứng không tích cực với các biểu hiện gò ép trong khuôn khổ với các hình thức giáo huấn, giáo dục áp đặt.

Sinh viên vừa là đối tượng, vừa là chủ thể truyền thông giáo dục lý luận chính trị. Tự giáo dục là một trong những phương thức giáo dục lý luận chính trị hiệu quả trong bối cảnh hiện nay. Sự thuận lợi của môi trường giáo dục mở, học tập suốt đời, của điều kiện thông tin phát triển và phương tiện, công nghệ, thiết bị hỗ trợ giúp cho sinh viên có khả năng tự hoàn thiện tri thức, nhận thức, thái độ và hành vi chính trị. Tất nhiên, dù đủ điều kiện tâm lý - xã hội để là một chủ thể tự giáo dục thì sự phức tạp của môi trường chính trị xã hội hiện nay vẫn đòi hỏi cần có sự định hướng, bảo vệ nhất định giúp sinh viên an toàn và tích cực trong vai trò chủ thể của mình.

Bên cạnh vai trò chủ thể tự giáo dục lý luận chính trị, sinh viên còn là chủ thể tích cực trong truyền thông, nhất là truyền thông mạng xã hội. Tham gia mạng xã hội là nhu cầu thiết yếu của sinh viên ở Việt Nam. Hơn thế, sinh viên tham gia nhiều mạng xã hội và thường xuyên biểu đạt nhu cầu, thái độ trên mạng xã hội, bao gồm cả biểu đạt cảm xúc, thái độ chính trị. Thông tin lan tỏa nhanh chóng do sinh viên dễ kết bạn, có mối quan hệ rộng rãi trên mạng xã hội. Đây cũng là môi trường thông tin

thuận lợi đáp ứng nhu cầu sáng tạo, thể hiện bản thân của sinh viên. Nhiều sinh viên là những nhà sáng tạo nội dung trên mạng xã hội.

Thứ ba, nội dung truyền thông giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên.

Những nội dung cơ bản của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, giá trị của độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội, giá trị dân chủ, công bằng, nhân ái và tinh thần quốc tế...; nội dung về lịch sử, văn hóa, giá trị truyền thống của dân tộc, lịch sử vẻ vang của Đảng Cộng sản Việt Nam; đạo đức, lối sống, nhân cách, văn hóa chính trị... là những nội dung cơ bản trong truyền thông giáo dục lý luận chính trị hiện nay. Bên cạnh đó, truyền thông về chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách của Nhà nước giúp sinh viên hiểu rõ định hướng phát triển đất nước cũng như vai trò, trách nhiệm của sinh viên, của giới trí thức trẻ trong sự nghiệp cách mạng, là thông điệp quan trọng cần chuyển tải trong giáo dục lý luận chính trị. Bối cảnh bùng nổ thông tin đặt ra yêu cầu truyền thông giáo dục cung cấp nội dung định hướng dư luận trước các sự kiện nhạy cảm, nội dung về phương pháp đấu tranh phản bác các thông tin sai sái, xuyên tạc, chống phá của các thế lực thù địch. Có thể thấy, nội dung truyền thông giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên bao quát những khía cạnh rộng lớn, trên cả bình diện xây và chống.

Thứ tư, công nghệ truyền thông và nền tảng truyền thông số

Công nghệ truyền thông bao gồm các công cụ, phần mềm, AI, thuật toán hỗ trợ sản xuất, phân tích, phân phối và quản trị nội dung truyền thông. Công nghệ truyền thông số hiện nay phải kể đến AI, big Data, VR/AR, công nghệ đồ họa, phần mềm mô phỏng... được sử dụng trong hoạt động truyền thông.

Nền tảng truyền thông là các kênh, phương tiện, môi trường và công cụ truyền thông số được tổ chức, quản lý và vận hành nhằm truyền tải, lan tỏa thông tin giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên. Nền tảng truyền thông số có thể kể đến như báo chí điện tử và truyền thông đa phương tiện, nơi thông tin về các vấn đề chính trị xã hội đa dạng, nhanh, lan tỏa mạnh mẽ. Cổng thông tin điện tử, website - kênh truyền tải thông tin chính xác, hệ thống, giúp sinh viên tiếp cận và sử dụng dễ dàng trong tra cứu thông tin, tự học, tự nghiên cứu về lý luận chính trị. Mạng xã hội là nền tảng hữu hiệu trong đăng tải thông điệp, tạo tương tác đa chiều trong giáo dục lý luận chính trị. Không gian mạng, cộng đồng số là nơi sinh viên có thể tạo lập các mối quan hệ để cùng nhau học tập, lan tỏa, chia sẻ các thông tin chính trị, xã hội. Các

hoạt động chính trị, xã hội cũng được triển khai, huy động sinh viên thông qua nhiều hình thức như câu lạc bộ, diễn đàn online... Hệ thống dạy và học trực tuyến lý luận chính trị E - learning phổ biến hiện nay như Google classroom, Teams... giúp cho hoạt động dạy học, giáo dục lý luận chính trị diễn ra mọi lúc, mọi nơi, dễ dàng, sinh động, hiệu quả. Mỗi nền tảng có vị trí, vai trò và ưu thế khác nhau trong truyền thông giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên.

Thứ năm, yếu tố quản trị truyền thông số giáo dục lý luận chính trị. Yếu tố này gồm hệ thống các quan điểm, chủ trương, chính sách, quy định, chuẩn mực và cơ chế vận hành, hoạt động tổ chức, điều hành của Đảng, Nhà nước, Bộ Giáo dục và Đào tạo, các trường đại học, cao đẳng nhằm định hướng, triển khai, thực hiện, kiểm tra, giám sát công tác truyền thông số giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên. Nói cách khác, yếu tố quản trị thiết lập sự vận hành, gắn kết các yếu tố trong truyền thông số, bảo đảm cho hoạt động truyền thông số và giáo dục số diễn ra an toàn, hiệu quả và đúng hướng.

Chủ thể, đối tượng, nội dung, công nghệ và nền tảng truyền thông số, yếu tố quản trị... làm nên cấu trúc có tính đa diện, đa tầng trong hệ sinh thái truyền thông số giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên. Các thành phần của hệ sinh thái truyền thông số có vị trí, vai trò riêng, song có mối liên hệ quy định và phụ thuộc lẫn nhau, cùng tác động mạnh mẽ, quyết định hiệu quả công tác giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên các trường đại học, cao đẳng ở nước ta hiện nay.

2.2. Thực trạng kiến tạo hệ sinh thái truyền thông số trong giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên

Chuyển đổi số nói chung, chuyển đổi số trong truyền thông giáo dục lý luận chính trị nói riêng đã được Đảng, Nhà nước quan tâm và chỉ đạo triển khai. Từ Đại hội XIII của Đảng, khái niệm “chuyển đổi số” được xác định trong định hướng phát triển quốc gia đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045, đến nay, hệ sinh thái truyền thông số trong giáo dục lý luận chính trị đã hiện diện với đầy đủ các thành tố cơ bản hợp thành. Hệ sinh thái truyền thông số trong giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên ở Việt Nam đã có những thành công ban đầu trong mỗi thành tố của nó.

Trước hết, về nhận thức chuyển đổi số trong giáo dục là một quá trình toàn diện cả về nội dung, phương thức và mô hình vận hành. Yêu cầu xây dựng hệ sinh thái số trong giáo dục nói chung, giáo dục lý luận chính trị nói riêng được định hướng và

chỉ đạo rõ ràng, phản ánh tầm nhìn chiến lược của Đảng, Nhà nước. Vai trò của Nhà nước, của truyền thông, của các trường đại học, cao đẳng và sinh viên trong truyền thông giáo dục lý luận chính trị đã được phát huy và có những thành công nhất định. Năng lực truyền thông số của các chủ thể truyền thông, chủ thể giáo dục cũng như sinh viên đang ngày càng được nâng cao. Sự phát triển của công nghệ thông tin, internet đã tạo nên hạ tầng kỹ thuật số hiện đại. Các nền tảng công nghệ tiên tiến, liên thông đa nền tảng, tích hợp AI, dữ liệu lớn cho phép tăng nhanh người dùng, tốc độ truy cập nhanh, liền mạch, thuận tiện.

Về nội dung, thông tin lý luận chính trị được số hóa và cập nhật kịp thời, nội dung phản ánh cơ bản là chính xác, hình thức chuyển tải hấp dẫn, hiện đại, gần gũi hơn với sinh viên trên nền tảng đa phương tiện. Hệ thống bài giảng điện tử, học liệu, thư viện mở đang từng bước hoàn thiện. Giáo dục lý luận chính trị trên hệ sinh thái số đã bớt cứng nhắc, áp đặt. Sinh viên cũng tích cực và chủ động tìm kiếm thông tin, chia sẻ thông tin lý luận chính trị.

Về vận hành và tổ chức, bước đầu hệ thống truyền thông giáo dục lý luận chính trị đã hoạt động trơn tru với nội dung được chuyển tải đều đặn, chuyên nghiệp. Các cơ sở đào tạo đã hình thành bộ máy quản trị truyền thông của mình. Nhiều trường xây dựng và ban hành các quy định cụ thể về dạy và học trực tuyến lý luận chính trị, về văn hóa ứng xử trên mạng xã hội nói chung và ứng xử trước các vấn đề chính trị nói riêng. Trong đó, hoạt động quản trị rủi ro truyền thông chính trị tương đối tốt. Về cơ bản, không xảy ra các vấn đề khủng hoảng lớn trong truyền thông giáo dục lý luận chính trị ở các trường đại học, cao đẳng.

Bên cạnh những thành công, vẫn còn nhiều bất cập trong xây dựng hệ sinh thái truyền thông số. Trước hết là sự thiếu đồng bộ trong nhận thức và hành động của các cấp quản lý, của cơ sở đào tạo đại học và đội ngũ giảng viên về vai trò, sự cần thiết xây dựng hệ sinh thái truyền thông số hiện nay. Phần đông các chủ thể mới xem trọng chuyển đổi số, hay đơn giản mới thấy được ý nghĩa của việc áp dụng, sử dụng phần mềm quản lý, phần mềm công nghệ trong giáo dục lý luận chính trị, chưa nhìn nhận sự tham gia của truyền thông số trong tổng thể hệ sinh thái của nó.

Hạ tầng công nghệ và tài nguyên số nói chung, tài nguyên lý luận chính trị số nói riêng chưa đáp ứng được yêu cầu giáo dục lý luận chính trị. Hệ thống học liệu số, thư viện số... đang trong quá trình xây dựng. Tốc độ và chất lượng của hệ thống này còn nhiều hạn chế.

Năng lực số, truyền thông số và giáo dục số của các chủ thể chưa đáp ứng được yêu cầu đặt ra. Đó là chậm đổi mới tư duy và phát triển năng lực từ giáo dục truyền thống sang giáo dục số. Biểu hiện cụ thể là nhiều giảng viên lý luận còn yếu trong thiết kế một bài giảng số, quản lý lớp học trực tuyến... Đó là sự thiếu tính tổng thể trong nhìn nhận phát triển hệ sinh thái truyền thông số và đóng góp của nó để nâng cao hiệu quả giáo dục lý luận chính trị của đội ngũ lãnh đạo các cơ sở giáo dục, các cơ quan, ban, ngành. Năng lực số, bản lĩnh chính trị của bản thân sinh viên trong tiếp cận, tiếp nhận và xử lý thông tin lý luận chính trị trên nền tảng số còn thấp. Những hạn chế về năng lực của cả chủ thể và đối tượng là rào cản lớn trong kiến tạo hệ sinh thái truyền thông số trong giáo dục lý luận chính trị hiện nay.

Bên cạnh đó, hành lang pháp lý vẫn là vấn đề đặt ra cần giải quyết cấp bách. Chính sách xây dựng hệ sinh thái mới ở bước xây dựng ban đầu, các quy định, quy chế cho hoạt động truyền thông cũng như giáo dục lý luận chính trị còn nhiều khoảng trống và chưa chặt chẽ. Chẳng hạn như, quản lý học tập trực tuyến, đánh giá chất lượng giáo dục, giảng viên, sinh viên qua nền tảng số, cơ chế, chế tài trong quản lý, xử lý các vấn đề truyền thông về chính trị chưa đủ mạnh... Hệ sinh thái truyền thông số trong giáo dục lý luận chính trị chưa có sự gắn kết hài hòa, vận hành đồng bộ giữa các yếu tố hợp thành.

2.3. Giải pháp xây dựng hệ sinh thái truyền thông số trong giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên

Một là, nhận thức rõ tính cấp bách của việc xây dựng hệ sinh thái truyền thông số giáo dục lý luận chính trị. Kiến tạo hệ sinh thái truyền thông số là xu thế khách quan, phù hợp với chiến lược chuyển đổi số quốc gia và các chủ trương, đường lối của Đảng, Nhà nước (như chương trình chuyển đổi số quốc gia đến năm 2030, chủ trương số hóa giáo dục...). Chuyển đổi số vừa là động lực, vừa là điều kiện, vừa là yêu cầu nâng cao hiệu quả giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên.

Hai là, phát triển hạ tầng kỹ thuật, nền tảng công nghệ và kênh truyền thông số.

Hạ tầng kỹ thuật công nghệ là điều kiện tiên quyết để xây dựng hệ sinh thái truyền thông số trong giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên. Do vậy, cần đầu tư nâng cấp hạ tầng mạng, trung tâm dữ liệu bảo đảm băng thông mạnh, tốc độ cao, ổn định cho hoạt động sản xuất, phân phối nội dung lý luận chính trị. Hạ tầng kỹ thuật và nền tảng công nghệ cần bảo đảm tính tích hợp và mở rộng, cho phép tương thích nhiều

chuẩn công nghệ, nhiều nền tảng, nhiều kênh và hệ thống, có khả năng mở rộng hệ sinh thái truyền thông số.

Bên cạnh đó, triển khai cấp bách việc xây dựng, hoàn thiện nền tảng học tập lý luận chính trị số. Trong đó, khẩn trương hình thành hệ thống bài giảng lý luận chính trị trực tuyến, đổi mới phương pháp và hình thức dạy học, kiểm tra đánh giá các môn lý luận chính trị trên nền tảng công nghệ số... Xây dựng trung tâm dữ liệu lưu trữ học liệu số, trang bị thiết bị chuyên dụng, phòng học thông minh giúp cho việc sáng tạo nội dung số và học tập, trao đổi lý luận chính trị phục vụ truyền thông giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên.

Không ngừng tối ưu hóa và đa dạng hóa các kênh truyền thông của các cơ quan truyền thông, các trường đại học, cao đẳng. Mặt khác, tận dụng tối đa ưu thế của các kênh thông tin cá nhân của người làm truyền thông, giảng viên lý luận chính trị và sinh viên. Phát triển và khai thác hiệu quả các kênh truyền thông nội bộ, truyền thông xã hội trong giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên.

Ba là, phát triển năng lực cho chủ thể truyền thông giáo dục lý luận chính trị và đối tượng giáo dục - sinh viên trên cả hai phương diện: năng lực số và năng lực lý luận chính trị.

Với mỗi nhóm chủ thể cần nâng cao năng lực số phù hợp với vai trò, trách nhiệm của họ. Trong đó, Đảng, Nhà nước và các cơ quan ban, ngành cần nâng cao năng lực chỉ đạo, triển khai xây dựng chiến lược, kế hoạch phát triển hệ sinh thái truyền thông số trong giáo dục lý luận chính trị. Đối với đội ngũ cán bộ giảng viên lý luận chính trị, cần triển khai các chương trình bồi dưỡng năng lực số chuyên biệt như sử dụng nền tảng số, thiết kế bài giảng E-learning, sử dụng AI trong dạy học... Các chương trình bồi dưỡng cho giảng viên được xây dựng theo nhiều cấp độ, từ cơ bản đến chuyên sâu, lớp nâng cao nhận thức đến lớp đào tạo kỹ năng... Cần phát hiện và đào tạo các hạt nhân nòng cốt trong chuyển đổi số, xây dựng đội ngũ chuyển giao công nghệ, hỗ trợ kỹ thuật trong công tác giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên. Đội ngũ cán bộ truyền thông cần được phát triển năng lực truyền thông số và năng lực giáo dục lý luận chính trị nhằm giúp họ chuyển tải thông tin lý luận chính trị chính xác, hiệu quả. Muốn vậy, bên cạnh các khóa đào tạo số, cần trang bị cảm nang lý luận chính trị cho cán bộ truyền thông. Đồng thời tổ chức các lớp bồi dưỡng về chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, quan điểm, đường lối của Đảng, cập nhật tình hình chính trị xã hội trong nước và quốc tế.

Đối với sinh viên, cần phát triển tư duy số, kỹ năng số. Muốn vậy, cần tổ chức các buổi trao đổi, tọa đàm về bối cảnh, yêu cầu học tập lý luận chính trị và rèn luyện đạo đức, lối sống, phong cách làm việc trong môi trường số. Trang bị cho sinh viên các kỹ năng ứng dụng, sử dụng AI trong học tập lý luận chính trị, sáng tạo nội dung số... Nâng cao năng lực thu thập, xử lý và bảo đảm an toàn thông tin trong môi trường số... Đồng thời, phát triển tư duy số, tư duy phản biện cho sinh viên, nâng cao khả năng nhận diện và ứng xử phù hợp với tin giả, tin chống phá Đảng, Nhà nước và sự nghiệp cách mạng. Cần triển khai các khóa bồi dưỡng ngắn hạn hoặc lồng ghép trong chương trình đào tạo nhằm giúp sinh viên tích cực, chủ động và hoạt động có hiệu quả cao trong cả vai trò đối tượng giáo dục lý luận chính trị và chủ thể truyền thông trong hệ sinh thái số.

Bốn là, bảo đảm tính minh bạch, bền vững, an toàn và hiệu quả đối với hoạt động quản trị hệ sinh thái truyền thông số trong giáo dục lý luận chính trị. Về quản trị nội dung, cần chuẩn hóa quy trình sản xuất nội dung số về lý luận chính trị, kiểm soát chặt chẽ quá trình thông tin lý luận chính trị để bảo đảm tối đa sự không sai lệch của thông tin lý luận chính trị. Về quản trị công nghệ, chuẩn hóa và quản lý tốt hạ tầng dữ liệu, chuẩn hóa an ninh, an toàn mạng trong hệ sinh thái truyền thông số giáo dục lý luận chính trị hiện nay. Tổ chức bộ máy điều phối, vận hành thông suốt, thống nhất, đồng bộ và nhanh nhạy. Hệ thống vận hành cần được xây dựng từ các trường đại học, cao đẳng, Bộ Giáo dục và Đào tạo, các cơ quan chức năng liên quan. Một trong những phương diện quản trị hệ sinh thái truyền thông số giáo dục lý luận chính trị là xây dựng quy trình quản trị rủi ro. Theo đó, cần ban hành được bộ quy tắc truyền thông lý luận chính trị, có quy trình phản ứng nhanh khi xuất hiện thông tin tiêu cực, xây dựng được cơ chế phối hợp trong xử lý các vấn đề không mong muốn trong truyền thông số về chính trị.

Năm là, xây dựng văn hóa chính trị số là yêu cầu cấp bách trong kiến tạo và phát triển hệ sinh thái số trong giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên Việt Nam hiện nay. Văn hóa chính trị số là hệ thống giá trị được thừa nhận, trở thành chuẩn mực chính trị trong môi trường số. Văn hóa chính trị số quy định, điều chỉnh cách tiếp nhận thông tin chính trị, thái độ, sự tương tác và phản biện, hành vi tạo dựng, lưu chuyển thông tin chính trị trên không gian mạng. Những chuẩn mực giá trị này có ý nghĩa đối với cả chủ thể, đối tượng truyền thông giáo dục lý luận chính trị. Xây dựng văn hóa chính trị số là yêu cầu cấp bách, cần tiến hành đồng thời với việc kiến tạo hệ

sinh thái truyền thông số trong giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên Việt Nam hiện nay.

3. Kết luận

Trong bối cảnh công nghệ số, truyền thông số phát triển, yêu cầu nâng cao hiệu quả giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên Việt Nam đặt ra những đòi hỏi mới. Việc kiến tạo hệ sinh thái truyền thông số trong giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên là nhiệm vụ cấp bách. Quá trình này đòi hỏi nhận thức đầy đủ cấu trúc của hệ sinh thái truyền thông số trong giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên, triển khai đồng bộ các giải pháp để kiến tạo và thúc đẩy hệ sinh thái truyền thông số nhằm nâng cao hiệu quả giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên Việt Nam hiện nay.

Bài đăng trên số đặc biệt năm 2026 chào mừng Đại hội XIV của Đảng

Ngày nhận bài: 12-12-2025;

Ngày bình duyệt: 15-12-2025;

Ngày duyệt đăng: 05-01-2026.

Email tác giả: sonloanthu@gmail.com

(1) ĐCSVN: Dự thảo “Báo cáo tổng kết một số vấn đề lý luận và thực tiễn về công cuộc đổi mới theo định hướng xã hội chủ nghĩa trong 40 năm qua ở Việt Nam”, Hà Nội, 2025, tr.26.